

Green Skills Roadmap Flanders

Proposal for a high-level strategy in
support of the Flemish green skills
transition

Executive summary

REFORM/SC2021/111

Trinomics

This project is carried out with funding by the European Union via the Structural Reform Support Programme and in cooperation with the Directorate General for Structural Reform Support of the European Commission

 ockham|IPS

Authors

Simon Broek
Gert-Jan Lindeboom
Pavla Cihlarova
Maja Lardot
Tessa Zell
Koen Rademaekers

Contact person

Simon Broek
S.broek@ockham-ips.nl

Date

Rotterdam, 11 July 2023

Version

Final Version

Wettelijk depot

D/2023/3241/343

This project is funded by the EU via the Structural Reform Support Programme and implemented by Trinomics, in collaboration with the European Commission. The views expressed herein can in no way be taken to reflect the official opinion of the European Union.

Rotterdam, 11 July 2023

High-level Strategy support of the Flemish green skills transition

In association with:

Samenvatting

E.1 Introductie

Deze strategie vormt één van de centrale pijlers van het project 'Strategie voor Green Skills in Vlaanderen' van de Europese Commissie DG REFORM (REFORM/SC2021/111), uitgevoerd door Trinomics samen met Ockham IPS onder begeleiding van de Europese Commissie (DG REFORM) en het Vlaams Departement Werk en Sociale Economie (DWSE). De strategie bouwt voort op de analyses zoals gepubliceerd in het rapport 'Green Skills Needs in Flanders' (Deliverable 2)¹, en de inzichten die zijn opgedaan uit beste praktijken die zijn bestudeerd in het kader van peer learning (intercollegiaal leren), georganiseerd in Göteborg (Zweden) en Parijs (Frankrijk) in het kader van dit project (Deliverable 3)². De resultaten van de consultaties zijn gerapporteerd in een apart document (Deliverable 4), welke in detail de diverse bouwstenen uit de consultatieactiviteiten belicht die de ontwikkeling van deze strategie nader ondersteunen. De consultaties vonden plaats in de periode september - december 2022 met een brede groep van Vlaamse belanghebbenden in meerdere consultatie-evenementen. Stakeholders hebben hierbij input geleverd voor de visie (hieronder gepresenteerd) en bijgedragen aan het identificeren van de cruciale uitdagingen bij het aanpakken van de groene transitie in Vlaanderen. Op basis van deze input werden een breed scala aan concrete beleidsvoorstellen geformuleerd en gevalideerd door middel van een enquête en consultatieworkshops. Deze strategie is het eindproduct van dit werk en kan samen worden gelezen met een meer gedetailleerde 'roadmap' (Deliverable 7), waarin de inhoud van deze strategie wordt geoperationaliseerd in concrete volgende stappen en mijlpalen.

E.2 Visie en doelstellingen tot 2030

Om een koploperspositie in te nemen in Europa, ambieert Vlaanderen om een vruchtbare bodem te creëren voor technologie-gedreven innovaties en circulaire business concepten die een oplossing kunnen bieden aan de vraagstukken van deze tijd. De aandacht gaat daarbij uit naar het vinden van synergiën tussen de groene en de digitale transitie, zodat deze hand in hand gaan. Dit vereist investeringen in vaardigheden en een betere integratie van groene vaardigheden in training en onderwijs. Dit kan de drijvende kracht vormen achter de ontwikkeling van een nieuwe golf van hoogwaardige groene banen, die bestaande banen verrijken en verdere economische ontwikkeling mogelijk kunnen maken. De Strategie streeft naar het bereiken van een kritische massa van 'voorlopers' onder Vlaamse werkgevers (vooral KMO's), overheids- en maatschappelijke organisaties, en individuele burgers te inspireren om te investeren in toekomstige groene vaardigheden en banen. Als zodanig gaat de groene vaardigheden transitie niet alleen over vergroening, maar ook over het toekomstbestendig maken van bedrijven, instellingen en individuen.

Met deze visie als uitgangspunt heeft deze strategie als doel bij te dragen aan een omgeving waarin verschillende actoren, waaronder individuen, bedrijven, sectorale organisaties, onderwijsaanbieders en de Vlaamse overheid zich bewust zijn van het belang van groene vaardigheden, zowel vandaag als in de (nabije) toekomst. De Strategie poogt belanghebbenden aan te moedigen om een antwoord te formuleren op uitdagingen die samenhangen met de overgang naar groene vaardigheden. Dit doel is gekoppeld aan vier specifieke doelstellingen:

¹ Trinomics (2023). [Report on Green Skills Needs in Flanders.](#)

² Trinomics (2023). [Green Skills roadmap Flanders: best practices report.](#)

- Werkgevers aanmoedigen om toekomstige behoeften aan groene vaardigheden en banen te identificeren en hen te stimuleren om te handelen volgens de geïdentificeerde behoeften;
- Onderwijsaanbieders te stimuleren om het aanbod van groene vaardigheden te verbeteren in overeenstemming met de huidige en toekomstige vraag;
- Individuen aan te zetten om na te denken over hun eigen vaardigheden, en deze nader te ontwikkelen in het licht van de huidige en toekomstige vraag naar groene vaardigheden;
- De governance onder de Vlaamse actoren verbeteren om een gunstige omgeving te creëren voor de uitvoering van de strategie.

E.3 De groene transitie als kans

De groene transitie biedt kansen voor de Vlaamse arbeidsmarkt en economie, zowel op het gebied van banencreatie als economische groei. Bestaande schattingen suggereren dat in België maar liefst 80.000 extra banen zullen worden gecreëerd door nieuwe mogelijkheden en eisen (zie deliverable 2 van dit project). Daarnaast wordt een nog veel groter aantal van Vlaamse banen geconfronteerd met nieuwe of aanvullende eisen van vaardigheden. Hiermee heeft Vlaanderen de unieke kans om de voordelen van de Groene Transitie te benutten en tegelijkertijd een positieve bijdrage te leveren aan de veerkracht van de Vlaamse arbeidsmarkt, inclusief van personen werkzaam in de sociale economie en degenen die momenteel niet aan het werk zijn.

Met Europese strategieën, beleidsmaatregelen en doelstellingen in het kader van de Europese Green Deal zal het belang van werken aan een schonere omgeving, betaalbare energie en slimmer transport alleen maar verder toenemen. Op maatschappelijk niveau is een toenemend bewustzijn onder burgers reeds in toenemende mate zichtbaar, hetgeen zich uit in steun voor de groene transitie en de formulering van antwoorden op de gevolgen van deze transitie.

E.4 De uitdagingen rondom groene vaardigheden

Op dit moment vormt het gebrek aan beschikbare groene kennis en vaardigheden in Vlaanderen een obstakel voor de verdere ontwikkeling van de groene transitie. Er zijn tekorten aan groene vaardigheden in de gehele Vlaamse economie, en in specifieke sectoren in het bijzonder. Tegelijkertijd is het van essentieel belang om de cultuur van levenslang leren te versterken, om zo de investering in de ontwikkeling van groene vaardigheden te stimuleren. Dit leren hoeft zich niet te richten op volledig nieuwe vaardigheden of beroepen; er kan veel worden bereikt door 'vergroening' explicieter te koppelen aan het toepassen van bestaande vaardigheden in nieuwe 'groene' contexten.

E.5 Positionering van de Strategie in bredere beleidscontext

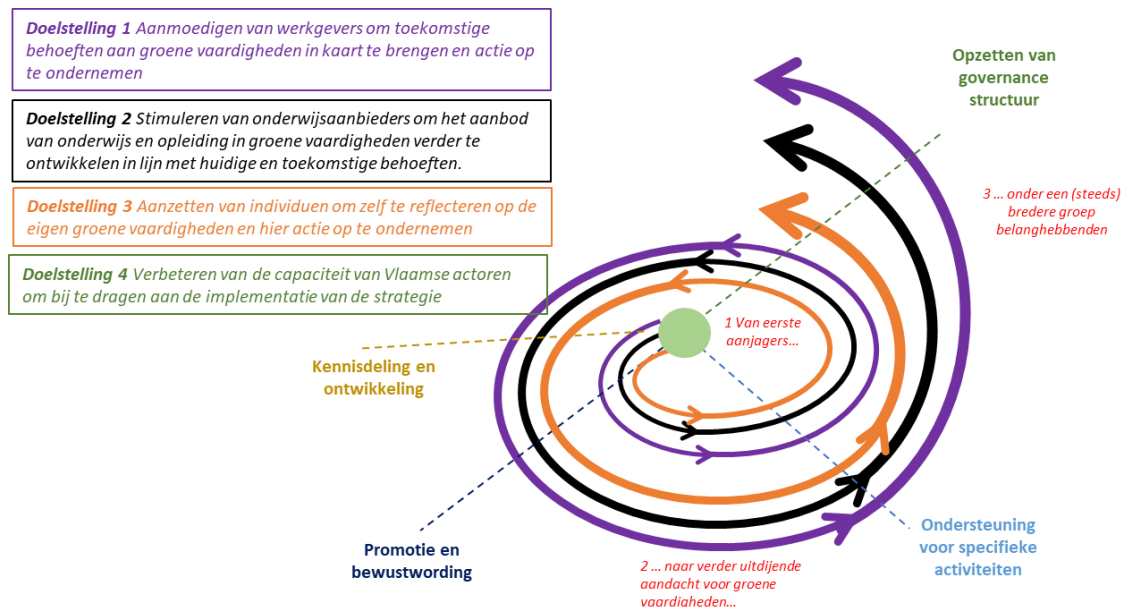
De strategie moet worden geplaatst binnen de bredere beleidscontext. De groene transitie staat al hoog op de agenda in verschillende bestaande strategieën en beleidsmaatregelen. Daarnaast bestaan er al tal van publieke en private initiatieven om de ontwikkeling van groene vaardigheden in Vlaanderen te verbeteren. Er is echter ruimte om deze beter met elkaar te verbinden in een expliciete strategie die beschrijft hoe Vlaanderen effectief kan reageren met de ontwikkeling van groene vaardigheden in het licht van de versnellende groene transitie. Deze strategie is ontworpen als een aanvulling op bestaande initiatieven en heeft tot doel om de verschillende inspanningen met betrekking tot groene vaardigheden samen te brengen op één plek. Dit helpt om de ontwikkeling van een cultuur van

levenslang leren naar relevante vaardigheden voor de toekomst verder te bevorderen, met daarbij de nodige aandacht voor de samenwerking tussen onderwijsaanbieders en de arbeidsmarkt.

E.6 Aan de slag - te ondernemen acties op de geïdentificeerde beleidsvraagstukken

Een effectieve uitrol van de activiteiten in deze Strategie vraagt om een verdere versterking van de onderlinge samenwerking van diverse actoren in Vlaanderen. Daarom is naast deze strategie een governance structuur ontwikkeld, die als doel heeft de coördinatie tussen de verschillende actoren en de te ondernemen acties te stroomlijnen. Deze governance structuur beoogt het samenbrengen van belanghebbenden in de publieke sector met vertegenwoordigers van de arbeidsmarkt (vakbonden, werkgeversorganisaties, sectorfondsen) en onderwijsaanbieders, evenals belanghebbenden uit het maatschappelijk middenveld. Daarnaast voorziet de strategie in ondersteuning voor specifieke activiteiten (met betrekking tot onderwijs en het stimuleren van de creatie van nieuwe banen), die in meer detail worden beschreven in de operationele 'roadmap'. Deze acties worden vervolgens aangevuld met acties op het gebied van promotie en bewustwording, evenals acties in verband met kennisdeling en ontwikkeling. De strategie beoogt bij te dragen aan een vergroting van bewustzijn en specifieke (financiële) ondersteuning te bieden, zodat bedrijven, onderwijsaanbieders en de Vlaamse overheid worden aangemoedigd om zelf actieve stappen te ondernemen om te reageren op de overgang naar groene vaardigheden. Door kennisuitwisseling en peer learning onder de pioniers die al op regionaal, nationaal en internationaal niveau werken aan de ontwikkeling van groene vaardigheden, streeft de strategie ernaar om een steeds breder publiek te bereiken. Het uiteindelijke doel daarbij is het bereiken van een kantelpunt, waarbij een toenemend aantal 'niet-betrokken belanghebbenden' ook wordt betrokken bij de groene transitie, die vervolgens ook op hun beurt weer anderen stimuleren. De onderstaande figuur illustreert het beoogde veranderingsproces van deze strategie.

Figuur Fout! Geen tekst met de opgegeven stijl in het document.-1: Veranderingsproces

Deze strategie richt zich in de eerste plaats op de Vlaamse economie als geheel, maar wijst een aantal specifieke sectoren aan waarbinnen de voorgestelde acties als eerste kunnen worden uitgerold; **de bouwsector, de energie- en nutssector, circulaire economie en de maakindustrie.** De achterliggende

gedachte is dat deze sectoren actief naar voren treden als maatschappelijke voorlopers en daarmee als inspiratie kunnen dienen voor de rest van de Vlaamse economie. Zo kunnen hier proefprojecten worden geïnitieerd om zo andere sectoren te stimuleren om zelf ook vergelijkbare stappen te ondernemen.